

UZASADNIENIE

Powód T. M. w dniu 17 lutego 2012 r. wniósł przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna w W.) o wydanie weksła własnego in blanco wystawionego przez powoda oraz jego żonę tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy franczyzy z dnia 20 maja 2011 r.

Swoje roszczenie powód uzasadniał złożeniem oświadczenia o rozwiązaniu umowy z winy pozwanego.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 maja 2011 r. pomiędzy stronami zawarto umowę franczyzy nr (...) (dalej umowa franczyzy - k. 16 - 21). Do głównych obowiązków powoda, jako franczyzobiorcy należało prowadzenie detalicznej sprzedaży win, zgodnie z koncepcją pozwanego (franczyzodawcy) na zasadach szczegółowo opisanych w przedmiotowej umowie.

Na podstawie § 5 pkt 5 umowy, tytułem zabezpieczenia należności pozwanego, powód złożył pozwanemu weksel własny in blanco na kwotę 30 000 zł wraz z umową wekslową. Szczegóły dotyczące zasad na jakich miał zostać wypełniony weksel zawarte zostały w umowie wekslowej z dnia 2011 r. (dalej umowa wekslowa – k. 22).

W myśl § 2 ust. 1 umowy wekslowej, pozwanemu przysługiwało prawo do wypełnienia weksla na kwotę nie wyższą niż 30 000,00 zł z tytułu zobowiązań wynikających z umowy franczyzy oraz faktur związanych z wypełnieniem tej umowy, zadłużenie powoda wobec pozwanego mogło obejmować udzielone przez pozwanego pożyczki, koszty poniesione w związku z zatowarowaniem sklepu, odsetki ustawowe od opóźnień w płatnościach, powiększone o wydatki na opłatę skarbową od weksla oraz koszty windykacji (umowa wekslowa – k. 22).

Pismem z dnia 5 stycznia 2012 r. powód złożył oświadczenie o rozwiązaniu z winy pozwanego umowy franczyzy oraz wezwał go do wydania wystawionego przez niego weksla in blanco (k. 75 – 77). Swoje oświadczenie powód oparł o normę wynikającą z § 9 pkt 3 umowy franczyzy, zgodnie z którą każda ze stron może złożyć oświadczenie o natychmiastowym rozwiązaniu umowy w przypadku, gdy druga strona w rażący sposób narusza postanowienia wynikające z umowy. Jednocześnie powód przelał na konto pozwanego kwotę 13 173,40 zł tytułem zapłaty należności stwierdzonych 6 fakturami VAT (potwierdzenie przelewu – k. 79).

Rozwiązanie umowy w takiej formie uzasadnione było postawą pozwanego, który wielokrotnie naruszał jej postanowienia. Nagminną sytuacją było wywieranie przez pozwanego nacisku na powoda do udziału w promocjach, w których stosownie do treści § 5 pkt 3 lit. p umowy franczyzy, udział był dobrowolny. Pozwany czynił to poprzez informowanie stałych klientów o promocji, z którą związane były zniżki cenowe, bez wcześniejszego porozumienia z franczyzobiorcą, ewentualna odmowa sprzedaży win po promocyjnych cenach zaproponowanych przez pozwanego, stawiałaaby w oczywisty sposób powoda w negatywnym świetle i podważała jego wizerunek, jako rzetelnego przedsiębiorcy (zeznania M. P. - k. 206 – 208, zeznania A. S. - k. 269 – 272).

Równie często pozwany nie przestrzegał dwutygodniowego okresu wyprzedzenia na wprowadzenie akcji promocyjnych wynikającego z § 5 pkt 3 lit. o umowy franczyzy. Zdarzały się nawet sytuacje, iż promocje wprowadzane były z dnia na dzień. Jednocześnie informacje dotyczące nowych promocji przekazywane były w sposób niejasny i nieskoordynowany, co w znaczący sposób utrudniało racjonalną, długotrwałą politykę biznesową (zeznania M. P. - k. 206 – 208, zeznania A. S. - k. 269 – 272, zeznania M. M. – k. - 283 – 285, korespondencja mailowa z dnia 22 grudnia 2011 r. – k. 29 – 36, korespondencja mailowa z dnia 10 – 12 grudnia 2011 r. – k. 36 – 40, korespondencja mailowa z dnia 6 grudnia 2011 r. – k. 41, korespondencja mailowa z dnia 23 – 28 listopada 2011 r. – k. 43 – 51, korespondencja mailowa z dnia 24 sierpnia 2011 r. – k. 52 – 54, korespondencja mailowa z dnia 15 lipca 2011 r. – k. 84, korespondencja mailowa z dnia 29 grudnia 2011 r. – k. 72 - 74).

Kolejnym istotnym zaniedbaniem po stronie pozwanego było wystawianie ofert na stronach internetowych oraz wysyłanie wiadomości mailowych do stałych klientów, dotyczących asortymentu niedostępnego zarówno u franczyzobiorców jak i w pozwanej spółce, co stało w sprzeczności z § 5 pkt 3 lit. a oraz g umowy franczyzy. Braki te stawiały franczyzobiorców w negatywnym świetle w oczach klientów i wywoływały u nich uzasadnione niezadowolenie. Przy czym braki te miały charakter permanentny, w dodatku często można było spotkać się z sytuacją, w której niemożliwe było otrzymanie wiążącej informacji na temat ich uzupełnienia (zeznania M. P. - k. 206 – 208, zeznania A. S. - k. 269 – 272, zeznania M. M. – k. - 283 – 285, korespondencja mailowa z dnia 25 listopada 2011 r. – k. 58, korespondencja mailowa z dnia 23 sierpnia – 6 września 2011 r. – k. 59 – 60, korespondencja mailowa z dnia 28 listopada 2011 r. – k. 61).

W sytuacji, w której doszło do nieporozumienia pomiędzy powodem, a dwoma jego klientami, wynikiem czego było wpłynięcie dwóch skarg na powoda (korespondencja mailowa dotycząca skarg na powoda - k. - 105 - 122). Pozwany informował powoda o możliwości nałożenia na niego „dobrowolnej” kary umownej w wysokości 3 000,00 zł, której strony nie przewidziały w umowie. Zgodnie bowiem z § 13 umowy franczyzy, kara umowna w wysokości 10 000,00 zł została przewidziana w wypadku ujawnienia danych poufnych oraz w przypadku nieuzasadnionego rozwiązania umowy – w odniesieniu do którejkolwiek ze stron. Ponadto franczyzobiorca był zobowiązany do zapłaty kary umownej w wysokości 20% wartości obrotu na towarach wprost konkurencyjnych, które były sprzedawane bez wiedzy franczyzodawcy (wiadomość mailowa z dnia 4 stycznia 2011 r. – k. 55 – 57).

Kolejnym istotnym naruszeniem umowy franczyzy przez pozwanego było łamanie ustalonej pomiędzy stronami zasady terytorialnej wyłączności przysługującej powodowi na towar znajdujący się w asortymencie pozwanego, określonej w § 4 ust. umowy franczyzy. Wina stanowiące ofertę pozwanego sprzedawane były przez sklep (...), który prowadził sprzedaż stacjonarną oraz internetową, znajdujący się przy ul. (...) w najbliższym otoczeniu powoda (zeznania M. P. - k. 206 – 208, zeznania A. S. - k. 269 – 272, wydruki oferty ze strony sklepu (...) – k. 64 - 66).

Pismem z dnia 23 stycznia 2012 r. pozwany złożył oświadczenie o uznaniu wypowiedzenia za bezskuteczne. Jednocześnie pozwany złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy w trybie natychmiastowym na podstawie § 9 pkt 3 umowy franczyzy oraz zażądał zapłaty kary umownej w wysokości 10 000,00 zł stosownie do treści § 7 pkt 7 umowy franczyzy, w myśl którego po rozwiązaniu umowy przez franczyzobiorcę w okresie pierwszego roku od momentu zatowarowania sklepu, franczyzodawca może żądać zwrotu poniesionych nakładów w związku z wdrażaniem przez niego u franczyzobiorcy programu franczyzy (k. 80).

W dniu 12 stycznia 2012 r. powód wystosował do pozwanego przedsądowe wezwanie do wydania weksla, które pozostało bez odpowiedzi (k. 81 – 82, zpo – k. 83).

Powołany powyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wymienione dokumenty, które nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności, a także w oparciu o zeznania świadków. Zeznania A. S. były w pełni wiarygodne, jako logiczne i spójne. Świadek ten przez okres dwóch lat był franczyzobiorcą związanym z pozwanym, a zatem podejście pozwanego zarówno do jego kontrahentów jak i do łączących go z nimi umów jest mu doskonale znane. Świadek ten wytknął pozwanemu szereg naruszeń w stosunku do franczyzobiorców, które w zasadniczej części pokrywają się z twierdzeniami oraz dokumentami przedłożonymi przez powoda, jak również są zbieżne z zeznaniami innych przesłuchanych w sprawie świadków: M. P. oraz M. M..

Zeznania M. P., w ocenie Sadu również są w pełni wiarygodne. Osoba ta była zatrudniona u pozwanego, jako dyrektor marketingu sprzedaży, a także przez kilka miesięcy była też franczyzobiorcą. Wobec czego sytuacja pozwanego i jego polityka wobec franczyzobiorców są mu doskonale znane. Świadek ten potwierdził, iż mogło dochodzić do przypadków, w których zmuszano franczyzobiorców do udziału w nieobowiązkowych promocjach, a rzeczą powszechną były poważne braki w asortymencie, które ze względu na specyfikę branży w poważny sposób rzutowały na ocenę franczyzobiorców przez ich klientów. M. P. potwierdził również, iż oferowanie przez sklep (...) towarów pozwanego, było przykładem naruszenia ustalonej pomiędzy stronami zasady wyłączności terytorialnej.

Również M. M. zeznawała w sposób wiarygodny. W swoich zeznaniach wskazała, iż pozwany w nierzetelny sposób wywiązywał się z obowiązków wynikających z umowy franczyzy, co polegało na niejasnych zasadach przeprowadzania promocji, wywieraniu nacisku do uczestnictwa w nich, niewłaściwej polityce informacyjnej, permanentnych brakach w zaopatrzeniu, w naruszaniu zasad wyłączności terytorialnej. Zaniechania pozwanego skutkowały brakiem możliwości rozsądnego i długofalowego planowania biznesu oraz malejącymi przychodami.

Zeznania S. O. oraz D. C. nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Pominięto dowód z zeznań T. Ł., ze względu na niewskazanie przez stronę adresu pod, którym możliwe byłoby doręczenie wezwania na rozprawę. Z tych samych przyczyn pominięty został dowód z zeznań T. B..

Pominięto wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, jako spóźniony.

Pominięto dowód z przesłuchania stron ze względu na niestawiennictwo na rozprawie pozwanego, zaś przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania powoda w świetle zgromadzonego materiału dowodowego w szczególności zeznań świadków oraz przedłożonych przez stronę powodową dokumentów było zbędne. Dowód ten jest dowodem posiłkowym, nie może on służyć niejako weryfikacji wiarygodności pozostałego materiału dowodowego, ani też ponownego zaprezentowania stanowiska procesowego z pism procesowych, lecz uzupełnienia materiału dowodowego, gdy istnieją niewyjaśnione okoliczności. Sąd nie dopatrywał się, zwłaszcza wobec złożonych dokumentów, iż istnieją jeszcze jakieś niewyjaśnione okoliczności faktyczne.

Oddalono wniosek o przesłuchanie w charakterze świadków P. P. i W. P., z tej przyczyny, iż wniosek ten nie zmierzał do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd ustalił co następuje:

Powództwo było w pełni uzasadnione, wobec tego Sąd nakazał pozwanemu (...) Spółce Akcyjnej w W. wydanie na rzecz T. M. weksła własnego in blanco wystawionego przez T. M. na zabezpieczenie umowy franczyzy nr (...) z dnia 20 maja 2011 r.

Za podstawę prawną żądania powoda przyjąć należy przepis art. 222 § 1 k.c. zgodnie, z którym właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą w zw. z § 4 umowy do weksła własnego in blanco zawartej pomiędzy stronami w dniu 20 maja 2011 r., służącej zabezpieczeniu roszczeń umowy franczyzy nr (...) z dnia 20 maja 2011 r. Wymienione powyżej postanowienie umowne przewiduje, iż remitent zobowiązany jest do zwrotu weksła w chwili rozwiązania umowy franczyzy [...] jeżeli po stronie remitenta nie będzie istnieć w tym momencie roszczenie majątkowe wobec wystawcy, związane z realizacją umowy franczyzy nr (...) wobec wystawcy, remitent zwróci weksel w dniu uregulowania wszystkich tych roszczeń przez wystawcę. Zwrot weksła nastąpi w siedzibie remitenta.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wskazała, iż w oświadczeniu z dnia 23 stycznia 2012 r. pozwany uznał za bezskuteczne wypowiedzenie umowy franczyzy dokonane przez powoda. Jednocześnie strona pozwana złożyła oświadczenie o wypowiedzeniu umowy w trybie natychmiastowym na podstawie § 9 pkt 3 umowy franczyzy z winy powoda, oraz zażądał zapłaty kary umownej w wysokości 10 000 zł stosownie do treści § 7 pkt 7 umowy franczyzy. Zdaniem pozwanego, tym samym nie zachodzą przesłanki wydania weksła na rzecz powoda określone w § 4 umowy wekslowej, ponieważ w dalszym ciągu pozwanemu przysługuje roszczenie majątkowe o zapłatę kwoty 10 000,00 zł z tytułu kary umownej.

Pozwany podniósł również, iż oświadczenie o rozwiązaniu umowy franczyzy złożone przez powoda w dniu 5 stycznia 2012 r. było nieuzasadnione. A wskazane w nim przyczyny nie znajdują odzwierciedlenia w faktach. Pozwany zaprzeczył, iż w jakikolwiek sposób zmuszał powoda do udziału w akcjach promocyjnych. Pozwany przyznał, iż dochodziło do wprowadzania akcji promocyjnych z naruszeniem dwutygodniowego okresu wyprzedzenia, wynikającego z § 5 pkt 3 lit. o umowy franczyzy, jednakże, powód nigdy przeciwko temu nie protestował, co zdaniem

pozwanego w oparciu o art. 65 § 2 k.c. stanowiło zgodę na takie działania. Odnosząc się do zarzutu stosowania wobec powoda zagrożenia zastosowania kary umownej nie przewidzianej w łączącej stronie umowy franczyzy, pozwany wskazał, iż próbował jedynie nałożyć na powoda karę umowną w drodze porozumienia stron, co w jego ocenie miało czynić zadość zasadom współżycia społecznego. Pozwany zaprzeczył temu, iż braki asortymentu stanowiącego ofertę pozwanego miały charakter permanentny, lecz dochodziło do nich rzadko i miały one charakter krótkotrwały. Pozwany zaprzeczył również temu, iż naruszał zasadę wyłączności terytorialnej powoda, gdyż ta dotyczyła jedynie obszaru administracyjnego miejscowości K., C., P.. Ponadto wyłączność ta nie obejmowała pośredników prowadzących sprzedaż gastronomiczną oraz wysyłkową, jak również pozwany miał prawo do cofnięcia tego uprawnienia powodowi, w sytuacji gdy wartość zakupów dokonywanych u pozwanego nie przekroczy 18 000,00 zł brutto.

Spór stron sprowadzał się zatem do oceny tego, czy oświadczenie o rozwiązaniu umowy franczyzy złożone przez powoda było skuteczne, czy też to nie powód, lecz pozwany skutecznie rozwiązał umowę, a nałożona w związku z tym kara umowna w wysokości 10 000,00 zł i obowiązek jej zapłaty stanowi istniejące roszczenie majątkowe, które powoduje, iż prawo do żądania wydania weksła powodowi nie przysługuje.

Zdaniem Sądu oświadczenie o rozwiązaniu umowy franczyzy złożone przez stronę powodową w dniu 5 stycznia 2012 r., oparte na § 9 pkt 3 umowy franczyzy było skuteczne i w pełni uzasadnione postawą pozwanego. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w klarowny sposób wynika, iż pozwany wielokrotnie naruszał łączącą stronę umowę franczyzy i to w sposób rażący.

Zeznania świadków M. P. oraz A. S. w jednoznaczny sposób wskazują na to, iż pozwany wywierał wpływ na franczyzobiorców w przedmiocie uczestnictwa w akcjach promocyjnych, w których zgodnie z treścią łączących ich umów nie mieli obowiązku brać udziału. Wskazują na to również treści przedłożonych przez strony maili. W ocenie Sądu również nie przestrzeganie terminu dwóch tygodni na wprowadzenie nowych promocji, co pozwany przyznał w odpowiedzi na pozew, stanowi poważne naruszenie łączącego strony stosunku. Argumentacja pozwanego, opierająca się na tym, iż powód wyrażał aprobatę wobec tego typu działań jest nie do zaakceptowania, a także nie znajduje potwierdzenia w faktach. Przeczą bowiem treści przytoczonych wiadomości mailowych, w których strony spierają się o czas obowiązywania promocji. Również przytoczone przez pozwanego skargi klientów powoda, odnoszące się do promocyjnych cen na poszczególne wina oraz okresu ich obowiązywania, potwierdzają, iż powód nie akceptował dokonywanych przez pozwanego samowolnych zmian okresu wprowadzania promocji, a na tym tle dochodziło pomiędzy stronami do sporów.

Materiał dowodowy, w tym zeznania świadków A. S., M. M., M. P. potwierdzają również, iż pozwany wielokrotnie wykazywał się poważnymi brakami w zaopatrzeniu i nie posiadał na stanie win, które mimo to znajdowały się w jego ofercie, w dodatku często nie było można nawet otrzymać wiążącej informacji na temat terminu ich uzupełnienia.

Pokreślenia wymaga, iż wskazane powyżej naruszenia mają charakter rażący, albowiem w poważny sposób wpływały na wizerunek powoda w oczach jego klientów. Taki bowiem skutek musiały odnieść sytuacje, w której klienci powoda zachęteni ofertą wystosowaną przez pozwanego, dotyczącą promocji cenowej na ich ulubione wina, musieli spotkać się z odmową ich sprzedaży po pożądaney cenie ze względu na braki w zaopatrzeniu lub ze względu na nie uczestnictwo powoda w przedmiotowej promocji. Ponadto takie działania z całą pewnością utrudniały racjonalną oraz długotrwałą politykę biznesową, nie tylko w odniesieniu do powoda, ale również w stosunku do innych franczyzobiorców.

Również próby nałożenia na powoda kary umownej nie przewidzianej w umowie franczyzy, uznać należy za poważne naruszenie łączącej strony umowy. W ocenie Sądu dostarczenie towaru do konkurencyjnego sklepu prowadzącego sprzedaż wysyłkową i stacjonarną produktów spożywczych w tym win, położonego niedaleko sklepu powoda (na tej samej ulicy, w odległości kilkuset metrów), również trzeba potraktować, jako naruszenie łączącego strony stosunku. Kierując się dyrektywami wykładni oświadczeń woli wyrażonymi w art. 65 § 1 – 2 k.c. stanowiącymi, iż oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Wskazać należy, iż wolą stron wyrażoną w § 4 umowy franczyzy, było

zapewnienie powodowi, jako franczyzobiorcy wyłączności w zakresie praw wynikających z przedmiotowej umowy, poprzez przyznanie mu wyłączności terytorialnej na sprzedaż towarów zakupywanych u pozwanego, w taki sposób, aby w najbliższej okolicy powoda nie funkcjonowały podmioty oferujące podobny towar do niego. Tymczasem powód w taki sposób ukształtował w tym zakresie umowę franczyzy – w ocenie Sądu, opartej na doświadczeniu życiowym, nie ma bowiem wątpliwości, iż to pozwany jako duży podmiot gospodarczy opierający swoją działalność na systemie franczyzy, samodzielnie ustalił zasady wyłączności terytorialnej powoda, w taki sposób, iż nie dotyczyła ona najbliższego sąsiedztwa powoda, lecz miejscowości oddalonych od jego sklepu o kilka lub kilkanaście kilometrów. Takie działanie uznać należy za sprzeczne z zasadą wyrażoną w art. 5 k.c. w zw. z art. 3531 k.c.

Opisane powyżej naruszenia, w ocenie Sądu, uprawniały powoda, do tego, aby na podstawie § 9 ust. 3 umowy franczyzy, złożył on oświadczenie o rozwiązaniu umowy w trybie natychmiastowym ze względu na rażące naruszenie przez pozwanego obowiązków z umowy tej wynikających.

Wobec tego, iż powód skutecznie w dniu 5 stycznia 2012 r. złożył oświadczenie o rozwiązaniu umowy franczyzy ze skutkiem natychmiastowym, nałożenie przez pozwanego na powoda pismem z dnia 23 stycznia 2012 r. kary umownej w wysokości 10 000,00 zł było bezpodstawne. Tym samym uznać należy, iż zachodzą przesłanki zawarte w art. 222 § 1 k.c. w zw. z § 4 umowy wekslowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd nakazał pozwanemu wydanie na rzecz powoda weksla własnego in blanco wystawionego tytułem zabezpieczenia umowy franczyzy nr (...) z dnia 20 maja 2011 r.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Powód wygrał w całości sprawę i na należne mu od pozwanego koszty złożyły się koszty opłaty sądowej od pozwu w wysokości 1 000,00 zł, koszty zastępstwa procesowego według dwukrotności stawki minimalnej na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002 Nr 163 poz. 1349 ze zm.) w kwocie 4800,00 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa – 34 zł. Przyznanie wynagrodzenia w tej wysokości uzasadnia nakład pracy pełnomocnika i złożoność postępowania dowodowego.

ZARZĄDZENIE

(...)